

kring i hafvet. Märkligast äro likväl de polypdjur, som sitta djupt ner i hafvet fastvexta på greniga träd af kalk, hvilka djuren sjelfva bygga åt sig, allt efter som de förökas. Sådana stenträd kallas **koraller**. De finnas i synnerhet i de varmare delarne af jorden och stundom till så stor

Korall med derpå sittande koralldjur. a. Ett sådant djur förstoraadt.

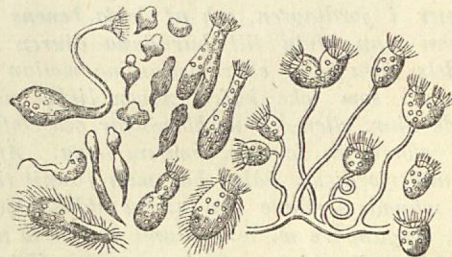
mängd och så höga, att de räcka upp till hafvets bryn och upptaga stora sträckor. För dylika korallbankar måste skepp noga taga sig till vara, annars lida de skeppsbrott. De flesta små äro i det stora haf, som kallas stilla hafvet, hafva kommit till på det sätt, att korallbankarne småningom blifvit täckta med grus och jord. Några koraller äro röda och fiskas upp för att arbetas till periband och dyligt.

Till de lägsta djuren höra äfven **hafssvamparne**; de äro formlösa klumpar, som sitta fästade på klippor i hafvet, och bestå af ett dallrande

slem omkring en pipig, seg massa. Denna blir kvar, då djuret upptages ur vattnet och rensköljes, samt utgör vår vanliga badsvamp eller trüttsvamp. Den fås mest från Medelhafvet.

49 Kapitlet. Om infusionsdjuren. Utdöda djur.

Vi hafva nu lärt känna några de märkligaste bland de mångtusende djur, som lefva på jorden; och när vi rätt betänka deras så olika beskaffenhet, men hos de minsta såväl som hos de största alltid lika ändamålsenliga inrättning, måste vi uppfyllas af beundran öfver Skaparens rishet och allmakt. Alla dessa djur äro likväl så stora, att man kan se dem med blotta ögonen; men det finnes ännu tusentals andra djur, hvilka äro så små, att de icke kunna ses utan hjälp af mycket starka förstöringsglas. Sådana djur kallas **infusionsdjur** och lefva i vatten och vattenaktiga vätskor, i vattenpusar, sjöar, haf, till och med i luften och i vätskor i människans och djurens kroppar. I en vattendroppe kunna finnas flere hundra sådana smådjur; de minsta äro så små, att man får tänka sig mer än 25 tusende i en rad, innan deraf blir en tum. Man har funnit dem så sammanpackade att, efter ungefärlig beräkning, en kubiktum eller en hundradels kanna vatten innehållit åttahundra

Infusionsdjur, sedda genom förstöringsglas.

tusen millioner infusionsdjur. Oaktadt sin ofattliga litenhet äro de alla försedda med särskilda rörelse- och näringsverktyg, och hvarje slag har sin egna utmärkande skapnad; de äro runda, aflånga, klocklika eller trådformiga, stundom försedda med svansar eller hår, stundom med skal af kalk eller kisel. Inga djur förekomma till så stor mängd som dessa. Sjöfarande hafva stundom funnit hafsvattnet på en sträcka af flere mil och till betydligt djup färgadt rödt eller rödbrunt af infusionsdjur; att sådana djur fordomdags icke funnits till mindre mängd kan man sluta till deraf, att hela kribberg bestå af deras skal.

Vissa bland de ofattligt små djur och deras ännu mindre ägg, som äro spridda i luften, anser man vara orsak till förruttnelse; andra åter, hvilka i synnerhet föröka sig i osnygghet och stillastående luft, fortplanta smittosamma sjukdomar.

I forna tider, då jordens yta hade ett annat utseende, lefde många slags djur, både små och stora, som numera icke finnas. Åtskilliga af dessa djur, och mest hörande till de lägre, finner man nu förvandlade till sien eller ock deras skapnad aftryckt i stenlager, som på den tiden voro mjuka; dylika lemningar benämnas *petrifkater* eller försteningar, och sådana får man icke sällan se t. ex. i kalkstenen från Öland, Skåne och Westergöland. Efter andra utdöda djur finner man ben djupt ner i jordlagren, och af dessa benens skapnad kan man sluta till hurudana djuren varit; merendels stora ödlor eller mellanting mellan ödlor och fiskar, som icke hafva någon likhet med nu lefvande djur, eller ock noshörningar och elefanter, mycket större än de slag, som nu lefva. Äfven i stora underjordiska hålor har man funnit till betydlig mängd samlade ben af nu utdöda björnar, hyenor, sengångare m. m. Bland de största utdöda djur anses ett slags elefant vara, som fått namn af *mammut*. År 1806 blef ett sådant djur fun-

net i Siberien, vid Lenaflodens utlopp i hafvet; det hade ännu skinn och kött i behåll, ty det var infruset i ett stort isstycke, och der hade det sannolikt varit infruset flere tusende år. Köttet var ännu så friskt, att det med begärlighet slukades af hundar. Åtskilliga lemningar af mammutdjuret hafva sedan blifvit funna annorstädes; och dess stora krokiga betar samlas till betydlig mängd i Siberien och säljas som elfenben. Ännu större än mammut har dock det djur varit, hvars ben 1845 uppgräfdes i Alabama i Nordamerika; dess längd uppskattas till åtminstone 70 fot och af benens beskaffenhet kan man sluta att det varit ett mellanting mellan säl och hval. Hvarje ryggkota var en god mansbörd.

Kännedomen om djuren utgör den vetenskap, som kallas *Zoologi*. Dem, som idka denna vetenskap, kallar man *Zoologer*.